

SİVİL TOPLUM VE YEREL YÖNETİMLERDE KATILIM: YÖNETİŞİM TEMELLİ BİR YAKLAŞIM

Ali YEŞİLDAL¹

Özet

Sivil toplum, ülkelerin demokratikleşme süreçlerinde son derece önemli işlevlere ve rollere sahiptir. Bu öneminin farkına varılarak özellikle son 20 yıl içinde, siyasi, ekonomik ve toplumsal kalkınma söylemlerinde gittikçe daha çok yer vermeye başlamıştır. Nitekim sivil toplum sayesinde hükümetlerin otoriter eğilimleri sınırlanabilmekte, vatandaş taleplerinin tabandan yükselerek daha bütünsel ve belli bir sistematik içerisinde duyurulması ve gücünün hukukunun uygulandığı piyasa düzeninin dizginlenmesi daha kolay hale gelmektedir. Aynı zamanda siyasi hesap verebilirlik, şeffaflık ve hizmet kalitesinin sürekli iyileştirilmesi yolunda da son derece hayati önem taşımaktadır. Bu faydaları nedeniyle, sivil toplum sadece merkezi hükümetler nezdinde değil, yerel yönetimler ve yerel kalkınma süreçleri bağlamında da sıklıkla başvurulan paydaşlar haline gelmiştir. Yerel yönetimlerde sivil toplum örgütleri hem katılımcı hem de destekleyici bir işleve sahiptir. Yerel yönetim düzeyinde yönetim tartışmaları yeni olmamakla birlikte, sivil toplum ile bir arada değerlendirilmesi söz konusu tartışmaya yeni bir ivme kazandırmıştır. Dolayısıyla, sivil toplum örgütleri bağlamında gerçekleştirilen yerel demokrasi tartışmaları, yerel düzeyde demokratik kazanımların daha kalıcı olmasını sağlayıcı bir işleve sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Sivil Toplum, Yerel Yönetimler, Katılımcı Yönetişim

CIVIL SOCIETY AND PARTICIPATION IN LOCAL GOVERNMENTS: A GOVERNANCE-BASED APPROACH

Abstract

Civil society has extremely important functions and roles in the democratization processes of countries. Recognizing this importance, it has been increasingly included in political, economic and social development discourses, especially in the last 20 years. As a matter of fact, thanks to civil society, the authoritarian tendencies of governments can be limited, it becomes easier to announce the demands of citizens from the bottom in a more holistic and systematic manner and to restrain the market order in which the law of the strong is applied. At the same time, it is extremely vital for the continuous improvement of political accountability, transparency and service quality. Because of these benefits, civil society has become a frequent stakeholder not only in central governments but also in the context of local governments and local development processes. Non-governmental organizations have both a participatory and supportive function in local governments. Although the discussions on governance at the local government level are not new, their evaluation with civil society gave a new impetus to the discussion. Therefore, discussions on local democracy held within the context of non-governmental organizations have the function of ensuring more permanent democratic gains at the local level.

Key Words: Civil Society, Local Governments, Participatory Governance

¹ Sorumlu Yazar, Dr., Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kent Tarihi ve Tanıtım Daire Başkanı, Kocaeli, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0003-0927-7498>

1. GİRİŞ

Sivil toplum fikri, son 20 yılda özellikle birbirini izleyen demokratikleşme dalgalarıyla, dünyanın hemen her bölgesindeki siyasi ve kalkınma söylemlerinde ön plana çıkmıştır. Normatif anlamda, sivil toplum otoriter hükümetleri sınırlayan halk hareketlerini güçlendirici, sosyal atomizasyonu ve piyasa güçlerinin tedirgin edici etkilerini azaltıcı ve siyasi hesap verme ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi için çok önemli bir etken olarak görülmektedir. Bu açıdan günümüzde sivil toplum örgütlerinin yerel yönetimler nezdindeki önemi ve etkisi gün geçtikçe artmaktadır.

Yerel yönetimlerde sivil toplum örgütlerinin işlevleri genelde hem katılımcı hem de destekleyici olmaktadır. Kalkınma çalışmaları yazınında, yerel yönetim düzeyinde vatandaş katılımı ve STK'ların rolü hakkındaki tartışmalar yeni değildir. Bununla birlikte, vatandaşlar ve yerel devlet kurumları arasındaki yeni katılım biçimlerini açıklayan bir yazın boşluğu bulunmaktadır. Bu, vatandaşların seslerinin siyasal süreç içinde nasıl dile getirildiği ve temsil edildiği ile ilgili temel bir soruyu içerir.

Bu çalışmanın amacı, STK'ların vatandaşların yerel yönetim kurumlarına katılımını teşvik etme ve yerel yönetim kurumlarının karar almalarında halkın tercihlerini ve ihtiyaçlarını dâhil etmek konusundaki etkinliğini harekete geçirme başarısını araştırmaktır. Bu nedenle, STK'ların başarısı hakkında bilgi sahibi olmak için yerel yönetime katılımı STK'ların etkinliğini ilişkilendirmek hayati önem taşımaktadır. Bu çerçevede çalışmada sivil toplum örgütlerinin yerel yönetimlerdeki karar alma süreçlerini vatandaşların ihtiyaçları ve öncelikleri doğrultusunda ne ölçüde etkilediği incelenmektedir. Kalkınma söyleminde, katılımcı yerel yönetişimin sağlanması için yeni yollar sağladıkları düşünüldüğünde sivil toplum örgütleri önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle, vatandaşların katılımını harekete geçirme ve yerel hizmetlerin sağlanmasında karar verme sürecini etkileme konusunda oynadıkları rol, daha fazla araştırma yapılmasını gerektirmektedir.

2. SİVİL TOPLUM, YÖNETİŞİM VE YEREL YÖNETİMLER; KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Küresel ölçekte, hükümet ve sivil toplum örgütleri arasındaki ilişkiler giderek daha merkezi hale gelmektedir. Ancak bu genel eğilime karşın, özellikle son yıllarda, sivil toplum kuruluşları çeşitli yönetim kanalları vasıtasıyla yerel yönetimlerin kararlarını etkilemek için yeni fırsatlar elde etmişlerdir. Sivil toplum kuruluşları yerel politikaların belirlenme sürecinin tüm aşamalarında farklı biçimlerde yer almaktadır. Bu yüzden bütün dünyada faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının profili son yirmi yılda önemli ölçüde artmıştır. Uluslararası ve yerel STK'lar, yoksulluğu ortadan kaldırmaya yönelik uluslararası, ulusal ve yerel çabalarda merkez sahneye çıkmışlardır. STK'lar artık politikacılar tarafından devlet ve piyasa aktörlerinin yanı sıra giderek daha fazla önem verilen bir kavram olan 'sivil toplum' un önemli bir unsuru olarak görülmektedir (Lewis, 2014).

Sivil toplum, sosyal bilimlerde kullanılan başka birçok kavram gibi tartışmalı bir kavramdır. Tanımlar arasında ortak noktalar bulunması kolay değildir. Bunun en önemli sebebi, bu tanımların birçok alternatif sosyal ve politik felsefi görüşe dayanmasıdır. Her ne kadar kesin bir tanım yapmak mümkün olmasa da sivil toplumun vatandaşlık olgusuyla, devletin gücünün sınırlandırılmasıyla ve piyasa ekonomisinin ortaya çıkışıyla ilgili olduğunu söylemek mümkündür (Şahin & Akboğa, 2019, s. 408). Daha genel olarak, sivil toplum, halk ile devlet arasında bulunan her tür sosyal örgütlenme, hükümetler, yargı, yasama, silahlı kuvvetler ve gücün gündelik hayata aktarılması için başvuru herhangi bir kurum gibi ele

alınmaktadır. Bir STK'yı tanımlamanın birkaç yolu vardır; bazıları terimi, devletin dışında olan herhangi bir kuruluş (ticari bir çıkarı olup olmadığına bakılmaksızın) anlamında kullanır. Daha genel olarak terim kâr amacı gütmeyen bir organizasyon anlamında kullanılmaktadır. Bu kapsamda, toplumda kimin ne alacağını belirlemek (toplumun üretken kaynaklarının yetkili dağılımı) önemlidir. Bu nedenle, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Dünya Bankası ve diğer uluslararası kalkınma ajansları, 'sivil toplum' terimini tam anlamıyla "özel sektör" bakış açısıyla ve çok kapsayıcı olduğu için kabul etmiştir (Veltmeyer, 2008). Sivil toplum, tarihsel bağlamında her zaman "piyasanın ve devletin dışında yatan" veya karşı çıkan bir şeydir. Ancak, aynı zamanda, iyi yönetişimin de ayrılmaz bir parçasıdır (Salamon & Anheier, 1997).

Sivil toplum kavramı, ilk günden bu yana yönetim kavramı ile ilişkilendirilmiştir. Hem antik hem de modern tarih boyunca, sivil toplum ve yönetim hakkındaki fikirlerin her biri kendi karmaşık ve çok yönlü çizgisini izlemiştir; ancak her dönem birbirleriyle olan ilişkileri inkâr edilemez kalmıştır. Değişen tarihi gerçeklerden ve çeşitli sosyopolitik bağlamlardan etkilenen farklı düşünce okulları, hem sivil toplum ile yönetim arasındaki ilişkinin doğası hem de ikisi arasındaki bağlantıya verilen önem düzeyi açısından gelişmiştir. Yönetişim başarısızlıklarının önemli dünya kalkınma hedeflerine ulaşılmasında temel bir engel olarak tanımlanmaya başladığı 1980'lerden bu yana, sivil toplum ve yönetim arasındaki bağlantı hem teorik hem de operasyonel düzeyde yeniden dikkat çekmiştir. Artık iyi yönetişimin hem güçlü bir devlet hem de güçlü bir sivil toplum gerektirdiği konusunda geniş bir fikir birliği vardır (Malena, 2010).

Kamu yönetimi ve toplum arasındaki ilişkinin tartışılması, vatandaşlar, gruplar ve sivil toplum örgütleri arasındaki yönetim sürecini vurgulamaktadır (Jun, 1999, s. 463). Özüde, STK'lar yerel yönetim sisteminin etkinliğini belirleyen yerel yönetim kararlarını etkilemek için halkın tercihlerini ve ihtiyaçlarını açık ve net biçimde savunmalıdır. STK'lar vatandaşların sesini yükseltmekte, eşit fırsat ve hizmet sunumunu teşvik etmektedir (Kim & Lee, 2012, s. 821). Sivil toplum herkes için neyin iyi ve doğru olduğunu tanımlayabilir. Sivil toplum yokken, bürokratlar ya da işletmeler ortak iyiliğin ne olduğunu genellikle kendi etki alanlarını geliştiren yollarla kendileri tanımlar. Resmi ve gayri resmi olan bu gruplar ortak çıkarlar veya değerler etrafında bir araya gelirler. Organize faaliyetleriyle piyasayı ve devleti etkilerler. Kiliseler, camiler ve silahsız gruplar dâhil inanç grupları da sivil toplumun bir parçasıdır.

Sivil toplum, yalnızca bireylerin toplamı değil, aynı zamanda, farklı amaçlara ulaşmak için ortak değerleri paylaşan bir topluluktur. Benzer şekilde, sivil toplumu oluşturan bu topluluk çeşitliliğinin farklı hedeflere sahip olmaları nedeniyle, farklı topluluklar arasında kurulan ilişkilerin, etkileşimlerin ve denemelerin, tercih edebileceği bir ilişki sistemine izin veren bazı ortak davranış normlarına sahip olmaları gerekir. Bu tür bir ilişki sistemi, bir arada yaşama ve karşılıklı kavrayışa izin veren ilkeler üzerine kuruludur. Bu ilkeler farklılıklara saygı, şiddete karşıtlık, cinsiyete saygı, eşitlik, adalet, diyalog, dayanışma, düşünce ve bilgi alışverişi ve iş birliğidir. Bu tür ilkeler yalnızca sivil toplumu oluşturan topluluklar arasındaki ilişkilere yöneltmemeli, aynı zamanda genel olarak sivil toplumun yer aldığı devletler arasındaki ilişkileri karakterize etmelidir (<https://www.grin.com/document/136645>).

Sivil toplum kavramı, tarihsel köklerini Batı Avrupa'nın erken modern tarihinden almakla birlikte, yeniden canlanması, yirminci yüzyılda sadece komünizm sonrası ülkelerde değil, tüm Avrupa'da sivil toplumun yeniden doğuşu olarak adlandırılabilir komünist hareketlerle olmuştur (Butkevičienė, 2010, s. 38). Salamon (1999), belirsizliğin belki de komünizm sonrası sivil toplum sektörünün görünümünden ortaya çıkan temel özellik olduğunu fark etmiştir. Habermas ise sivil toplum kavramının yeniden keşfedilmesinin ve 1989'daki

devrimlerin Avrupa'ya iletişimsel bir sivil toplum yaratması için ikinci bir şans verdiğini savunmaktadır (Salamon, 1999).

Öte yandan, tıpkı diğer toplumsal örgütler gibi, sivil toplum örgütleri de genellikle dört temel biçimde karşımıza çıkmaktadır. Bu biçimler (i) dernekler (kurumsal bir hedefi paylaşma); (ii) topluluklar veya topluluk temelliler (sosyal bağlar ve bir dayanışma kültürü, ortak bir aidiyet duygusu ile bir arada bulunma); (iii) sınıf temelli örgütler (sınıfsal çıkar veya siyasi güç arayışıyla tanımlanır); ve (iv) ağlar (gayri resmi veya resmi, sosyal ilişkiler biçim olarak yataydır) olarak belirtilebilir. Kolaylık sağlamak için sivil toplum analizi normalde veya sıklıkla ilk iki tür üzerinde odaklanır; üçüncüsünü 'ekonomik' (örneğin, çokuluslu kapitalist girişim biçimleri) veya 'politik' olarak değerlendirir (örneğin, siyasi partiler). 'Toplumsal' örgütlenme biçimlerinden ziyade, sosyal ağlarda olduğu gibi, birimler arasında hem ortak hem de topluluk tipi sosyal ilişkilere yol açabilir ya da bunlarla birlikte var olabilirler (Veltmeyer, 2008).

2.1. Devlet ve Sivil Toplum

Devlet-sivil toplum ilişkileri 'kamu otoritesinin nasıl uygulandığını ve insanlar tarafından nasıl etkilenebileceğini müzakere etmek için devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki etkileşimler' olarak tanımlanmaktadır. Devlet ve toplumun karşılıklı hak ve yükümlülüklerinin tanımlanması, kamu kaynaklarının nasıl tahsis edilmesi gerektiğini müzakere etmek ve farklı temsil ve hesap verebilirlik biçimleri oluşturmak gibi konulara odaklanırlar (Rowland & Smith, 2014). “Sivil” sözcüğü halk arasında kullanılış şekliyle, halktan olan, asker ve memur olmayan, herhangi bir askeri veya resmi görevi bulunmayan kişi anlamına gelmektedir. “Sivilleşmek”, resmi veya askeri niteliklerin azaltılmasını, sivil hale gelmeyi ifade etmektedir. Geleneksel olarak birbirlerine bağlanmış olan sivil toplum ve devlet, 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra farklı varlıklar olarak görülmüştür (Kaypak, 2012 s. 36-37).

Devlet kurumu sivil toplumun nitelendirdiği topluluklara kıyasla bir katma değere sahiptir, çünkü ilişki sistemini karartıcı ilkelerden söz etmeden önce, devlet, yasada yer almasına izin veren bu normatif yeteneğe sahiptir. Bu şekilde, vatandaşlara, kişisel gelişim için ve parçası olduğu toplulukların kişisel gelişimi için gerekli koşulları yaratabilecek normatif bir sistem önermek için bazı yöntemler uygulanmaktadır. Tüm modern devletler, kendi kendini yöneten bir yerel sistem geliştirmiştir. Bu sürecin odak noktası belirli kurumsal biçimler değil, daha çok devlet ve toplum kurumlarının ilişkileri ve ilişkisel işlevleridir. Ne devlet ne de sivil toplum, tek başına hareket ediyor görülmektedir. Daha ziyade, devlet meşruiyetini vatandaşlarla ve organize ve aktif bir sivil toplumla etkileşim yoluyla elde eder (Rowland & Smith, 2014; Sarıipek, 2017, s. 90).

Devlete bireyler ve toplum arasındaki ilişkilerin garantörü olarak rol biçilmesinin yanı sıra, bu ilkelerin bireyler arasındaki her türlü ilişki için temel normlar olması amacıyla geliştirdiği normatif sistemi uygulayabilmesi mümkün görünmemektedir; çünkü teori (adli sistem) ve uygulama (yasaların uygulanması) arasında bir uçurum vardır. Devlet, sık sık statükocu bir kurumun, yalnızca bütünlüğünü, egemenliğini koruma eğilimi sergilemektedir (<https://www.grin.com/document/136645>).

Devlet kurumları, uluslararası bağışçılar ve özel sektörle birlikte, sivil toplum örgütleri dünyanın birçok ülkesinde demokratik yerel yönetişimin teşvik edilmesinde araçsal bir rol oynamıştır. Değişimin temsilcileri olarak, STK'lar politika analizi, savunuculuk, yerel kamu görevlilerinin eylemleri ve davranışları dahil olmak üzere devlet performansını izleme ve sosyal sermaye inşa etme ve vatandaşların kendi değerlerini ve sivil normlarını belirleyip ifade etmelerini sağlama gibi çeşitli faaliyetlerde aktif olarak yer alırlar. Ayrıca demokratik değişimin bekçileri ve savunucuları olarak önemli bir sorumluluğa da sahiptirler (Rosilawati

vd. 2018, s. 161). Kesin olan bir nokta, yerel düzeyin giderek daha iyi anlaşılması gereken sayısız ve karmaşık sektörler arası etkileşimden biri olduğudur. Âdemi merkezîyetçilik, ulus devlet otoritesinin devredilmesini gerektirse de ve STK'lar kalkınma sürecinde merkezi bir rol oynasa da uluslararası kalkınma çevrelerinde yardımın etkinliği, kalkınmanın sürdürülebilirliği ve sonuçların yönetimi konusunda artan endişeler bulunmaktadır.

2.2. Sivil Toplum Kuruluşlarının Ayırt Edici Özellikleri

Sivil toplumun özü, kamu ve özel sektörden farklıdır. Kamu sektörü güç, otorite, meşruiyet ve demokrasi kavramlarıyla nitelendirilirken, özel sektöre özgü kavramlar piyasalar, rekabet, kârlar, müşteri olma ve tüketiciliktir. Sivil toplum, kendi adına, yurttaşların kendiliğindenliği ve aktifliği, katılım ve eylemi, kamu yararı ve özerkliği, gönüllülük ve isteğe bağlılık, meslektenden olmayan ve profesyonellik, esneklik ve bağımsızlık, topluluk ve yerellik, etik ve dayanışma ile karakterize edilir.

Sivil toplumda vatandaşlar, kendi umutları ve imkanlarından hareketle kendileri ve diğer insanlar için faaliyetler ve hizmetler düzenler. Temelde sivil toplumun, özel sektörde olduğu gibi dışarıdan bir gereksinimi yoktur. Son yıllarda finans sağlayıcılar tanımlama sürecine daha fazla katılmaya başlasa da sivil toplumun aktörleri ne tür faaliyetlerde bulunacaklarına kendileri karar vermektedir. Proje ve hedeflenen finansman daha popüler hale gelmiş ve dış kaynak hizmetleri artmıştır. Bu gelişmeler kamu idaresinin ve mali çevrelerin sivil toplum üzerindeki etkisini sıkılaştırmış ve böylece sivil toplumun geleneksel özerkliği ve bağımsızlığı daralmıştır.

Sivil toplum örgütlerinin amacı çok çeşitlidir. Bu çeşitlilik sivil toplum örgütlerinin farklı tanımların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Sivil toplum örgütlerine katılım gönüllüdür ve bireylere bir şeyleri değiştirebildikleri hissini vermektedir. Ayrıca bireylerin, iş yaşamı dışında cemaat dayanışmasını ve vatandaş sorumluluğunu canlı tutacak kurumlara gün geçtikçe ihtiyaçları artmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin her biri farklı toplumsal problemlerle uğraşmaktadır. Böylece toplum daha çoğulcu ve katılımcı bir hale gelmektedir (Şenkal, 2003, s. 101). Sivil toplum örgütlerinin başlıca amaçları şunlardır:

- hayırsevelik temelli yardımlaşma;
- yönetişim ve üyelerine karşı sorumluluk;
- kâr amacı gütmeyen kuruluşlarınkinden farklı bir amaç veren faaliyetlerden kar dağıtılamaması,
- kamu malları ve hizmetleri (ve üretebilecekleri özel mallar ve hizmetler ne olursa olsun) üretimine dâhil olma, ancak zorlayıcı veya diğer yasal yetkileri kullanmadan (örneğin, oranları artırma yeteneği);
- gönüllünün yanı sıra ücretli personelin kullanılması ve çoğu zaman gönüllü katkılarını içeren bir gelir yapısı;
- kar dağıtım yasağı nedeniyle öz kaynaklara sınırlı erişim;
- birçok ülkede, özel vergi avantajları için uygunluk ve
- yönetişim, raporlama gereklilikleri, politik katılım ve ilgili konularla ilgili yasal kurallar.

Sivil toplumda insanlar aynı zamanda eylemin aktörleri ve hedefleridir. Üyeler, sivil toplumun alanını tanımlarken karar alma gücünü kullanırlar. Sivil toplum, müşteri ya da tüketicilik tarafından damgalanmaz.

Katılım, sadece toplumlarda demokratik değerlerin yerleşmesi açısından değil, vatandaşların bireysel olarak güçlendirilmesi ve yaşamlarına anlam katılması bakımlarından da önemli ve gereklidir. Nitekim katılım yoluyla kişi yeni arkadaşlar edinebilir ve yalnızlık çemberini kırabilir. Öğrenme arzusu ve aynı zamanda başkalarına yardım etme arzusu, birçok insanı aktif olmaya ve sivil toplum faaliyetlerine katılmaya teşvik eder.

Katılım sayesinde bireyler herhangi bir konuda veya alanda bir etkiye sahip olma fırsatı ve yeteneği elde ederler. Sivil toplum, özellikle siyasi ve sendikal faaliyet alanlarında, çeşitli etki yaratma olanakları sağlar. Etkiye sahip olma ihtimali, sivil toplum bağlamında vatandaşların kendiliğinden gelişen faaliyetlerine önemli bir boyut sunar. Sivil toplumda, üyeler ve müşteriler için kâr amacı gütmeyen bir yaklaşımla faaliyetler sunulur ve hizmetler üretilir. Sivil toplumun ideolojik köşe taşlarından biri, faaliyetlerinin hayırsever doğasıdır. Sivil toplumun aktörleri bu temelde kamu mali desteği almaktadır.

Hükümetler genelde sivil toplum faaliyetlerini makul bir şekilde düzenler. Kuruluşlar fonlarını genel hibe olarak alır ve bu da kendi tartışma ve karar alma güçlerine uygun bir zemin hazırlar. Bu sayede, resmi olmayan yetişkin eğitimi gibi sosyal sorumluluk içeren birçok alanda aktiflik artmaktadır. Ancak son yıllarda bu tür uygulamalarda bir değişiklik olmuştur. Proje bazlı hibeler artmış ve yetkililer, yaygın yetişkin eğitimi alanı gibi kritik kamusal alanlar üzerinde daha fazla kontrole sahip olmak istemiştir. Tüm bunlara rağmen özerklik, sivil toplumun temel bir özelliği olmaya devam etmektedir.

Sivil toplumun temel özelliği, meslekten olmayan kişilerin ve profesyonellerin birleşimidir. Benzer yaşam deneyimleri olanların akraba desteği, örgütlerdeki faaliyetlerin önemli bir bölümünü oluşturur. Bu, sivil toplum sektörüne özgüdür. Üyelerin ve gönüllülerin bilgi birikimi, ücretli profesyonellerin bilgi birikiminin yanı sıra değerlidir. Formel ve enformel bilgi, deneysel ve mesleki bilgi birbirini tamamlar. Sivil toplumda meslekten olmayan kişiler ve profesyoneller, gönüllülük ve ücretli çalışma bir arada var olur.

Sivil toplum, insanların umutlarına, ihtiyaçlarına ve arzularına olduğu kadar çevredeki değişimlere de uyum sağlayabilir. Resmi görev ve sorumlulukların olmaması, ayarlamayı kolaylaştırır ve tepkilere yer açar. Yerel çevrenin en büyük işletme sahiplerinin ağır yatırımları veya kâr sorumlulukları da sivil toplumun faaliyetlerini belirleyemez. Yaratıcılığa ve yeniliklere her zaman yer açılmalıdır. Aslında sivil toplum alanında birçok eylem yolu ortaya çıkmış ve sonrasında kamu sektörünün genel çalışma uygulamaları veya sorumlulukları haline gelmiştir. Nihayetinde sivil toplum aktörleri, ne amaçla ve nasıl hareket edeceklerine kendileri karar verebilirler (Sharpe, 2006, s. 160).

2.3. Yerel Kalkınma ve Sivil Toplum: Ekonomik, Sosyal ve Politik Dinamikler

Kalkınma, yoksulluğun azaltılması, toplum üyelerinin temel ihtiyaçlarını karşılama kapasitesinin artması ve geçim kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanması ve kurumsallaşmış uygulamalardaki veya yapılardaki değişikliklerin güçlendirilmesi ile insanların yaşam kalitesindeki iyileştirmelerin bir kombinasyonu olarak anlaşılmaktadır. Bu gelişmeleri sağlamak için ihtiyaç duyulan gelişme fikri, zulüm, batıl inanç, yoksulluk gibi olumsuzlukların ortadan kaldırıldığı, buna karşılık toplumsal eşitlik ve özgürlük hallerinin ise sağlandığı bir toplum biçiminin ilerlemesi ve gerekliliği düşüncesine dayanmaktadır.

Bu bağlamda, kalkınma için uluslararası iş birliği, en azından başlangıç dönemlerinde, resmi parlamento oluşturma ve kapitalist sanayileşme ve modernizasyonda dış yardım, sömürgecilikten çıkan ülkelerin komünizmin cazibesine kapılmamasını sağlamak için tasarlanmıştır. Bu sürecin en hayati öncelikleri tasarruf oranı ve üretken yatırım, yani sermaye birikimi, bu tasarrufları yeni teknolojiye ve endüstriyel genişlemeye aktarma, modernizasyon

ve sanayileşmeye yatırım yapmak için tasarlanmış politikalar ve programlar, aşamalı vergilendirme yoluyla piyasadan elde edilen bazı gelirlerin kalkınma programlarına yeniden dağıtılması ve güneydeki gelişmekte olan ülkelere teknik ve mali yardım olarak sıralanmaktadır (Veltmeyer, 2008).

Çoğunluğu yoksulluktan kurtulmak veya topluluklara dönüşümlere uyum sağlamalarında yardımcı olmak için örgütlenen gönüllü derneklerin sayısı ve etkinliği gittikçe artmaktadır. Hatta bu hükümet dışı üçüncü sektör örgütleri, şimdiye kadar hükümetlere verilen sorumlulukları üstlenerek, mevcut boş bırakılan hizmet alanlarından da faydalanarak çok hızlı bir şekilde güç kazanmıştır. 1990'lara geldiğinde, kelimenin tam anlamıyla on binlerce gelişimsel STK'nın, yoksul topluluklara kendi kendini geliştirme arayışında ve insan haklarının ihlali, çevre koruma ve diğer endişe verici konulara karşı mücadelede yardımcı olduğu gözlenmiştir. Siyasal sosyologlar, postmodern bir politik hayal gücü ile donanmış olan bu gelişmeyi, devlet gücü ve dönüştürücü toplumsal değişimden ziyade bir dizi farklı sorunla ilgili 'yeni toplumsal hareketlerin' ortaya çıkması olarak görmüştür. Buna karşılık geleneksel toplumsal hareketler sınıf temelli olarak görülmüş ve dönüştürücü toplumsal değişimle ilgilenmiştir (Salamon & Anheier, 1997).

STK'lar, Dünya Bankası ve hükümetler arası örgüt gibi uluslararası finans kurumları tarafından yoksulluğa karşı savaşta stratejik ortaklar olarak, finansal ve teknik yardım sağlayıcıları ile modernizasyon güçlerinin tahrip ettiği yoksul topluluklar arasında aracı olarak görev almıştır. Buradaki 'kalkınma', 'popüler katılımı' artıran ve sivil toplum içinde 'aşağıdan' başlatılan kendi kendini geliştirmeyi destekleyen yeni bir paradigmanın sınırları içinde tasarlanmıştır (Lewis, 2014). Son yirmi yılda, gelişmiş, gelişmekte olan ve geçiş dönemindeki ülkelerin büyük çoğunluğu bir tür âdemi merkezîyetçilik gerçekleştirmiştir. Böyle bir 'alternatif kalkınma biçimi için uygun bir kurumsal çerçeve oluşturmak üzere, uluslararası finans kuruluşları ve 'uluslararası iş birliği ile ilgilenen kalkınma dernekleri, yapısal reformlarla birlikte kısa sürede küresel ağlara dâhil edilen bir idari âdemi merkezîyetçilik politikası geliştirmiştir. Bu model tarafından yeni dünya düzenine kabul maliyeti olarak kamu işletmelerinin özelleştirilmesi, finansal ve ticari serbestleşme, piyasaların serbestleştirilmesi ve özel ekonomik faaliyet ve devlet-sivil toplum ilişkisinin ve siyasi rejimin demokratikleştirilmesi, otoriter kuralın yerine liberal demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi uygulamalar zorunlu kılınmıştır (Salamon & Anheier, 1997).

Bu bağlamdaki STK'lara sadece yardım yapanlar ve yoksul topluluklar arasında arabuluculuk yapmak üzere değil, aynı zamanda kapitalizmin ve demokrasinin yayılmasını, özel girişimin ve reformun yoksul kesimlerin yerel niteliklerini ve topluluk yapılarını düzenlemek üzere başvurulmuştur. On yılın sonunda ve 1990'lara kadar, ekonomik ve siyasi liberalleşme arasındaki birliktelik, birçok ülkede bir nevi yapıştırıcı olarak hareket eden STK'larla doluydu. Bu süreçte STK'lar, sınıf temelli örgütlerin ve anti-sistemik sosyal hareketlerin çatışan siyasetinden uzaklaşmaya teşvik edilen kırsal yoksullar arasında devrimci değişim ateşlerini azaltmaya yardımcı oldular (Butkevičien vd., 2010, s. 36; Krishna, 2003).

Kalkınma bağlamında bu STK'lar hakkında en az iki temel teorik görüş vardır. Bir grup yazar onları temel olarak kurtarıcı, sivil toplumun içinden başlatılan ve kadınlara, çocuklara, yoksullara ve diğer dezavantajlı kesimlere yönelik eşitlikçi ve toplumsal olarak kapsayıcı, biçim ve ölçek olarak sürdürülebilir ve aynı zamanda erdemli bir kalkınma sürecinin ayrılmaz parçaları olarak görmektedir. Bununla birlikte, karşı grupta bulunanlar, bu kalkınma STK'larına karşı çok daha farklı bir bakış açısına sahiplerdir; birçoğunu kalkınmanın katalizörü olarak değil, neoliberal küreselleşmenin ve küresel kapitalizmin bir Truva Atı

olarak görmektedirler. Bu görüşün savunucuları, STK'ları yeni 'dünyanın yöneticilerinden', kurumsal CEO'lardan, finansörlerden ve büyük yatırımcılardan oluşan ulusötesi bir kapitalist sınıfın örgütleri olarak değerlendirmekte ve yöneten sınıf çıkarları kadar kırsal yoksulların çıkarlarına hizmet etmediklerini savunmaktadır (Veltmeyer, 2008).

Bu grubun temel iddiasına göre, yoksullukla mücadele, sadece gerçek gündemi maskeleyen bir unsurdur. Asıl amaç, yabancı yatırımların ve çokuluslu şirketlerin girişini kolaylaştırmak ve sermaye için güvenli bir dünya yaratmaktır. Buna göre, bu STK'ların örtülü görevi, kırsal kesimdeki yoksulların toplumsal hareketlere ve hükümet politikasına karşı doğrudan eylemli ve çatışmalı siyasete katılmalarını engellemek ve sisteme doğrudan meydan okumak yerine sistemi kendileri adına hareket etmesi için güçlendirmek şeklinde özetlenebilir. Yani, STK'lar dış güçlerin ve çıkarların çok fazla bilinmeyen örgütleri olarak değerlendirilmekte ve yoksulları değişim mücadelelerinde depolitize etmeye yardımcı olmaktadır (Veltmeyer, 2008).

2.4. Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları ve Katılımcı Yönetişim

Yerel yönetimler, “merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi, bir kamusal örgütlenme” olarak tanımlanabilir (Oktay & Pekküçükşen, 2009, s.173). Sivil toplum-devlet ayırımına dayanarak, belediyelerin devletin değil, sivil toplumun bir parçası olduğu ve belediye özerkliğinin bireyler ve özel şirketler gibi, 19. yüzyılda devletin müdahalesine karşı olduğu belirtilmektedir (Kaypak, 2012, s. 41).

Yerel yönetimlere duyulan güven birçok faktörle ilişkilidir. Birincisi, yüksek kaliteli hizmetler profesyonel, verimli ve tarafsız bir şekilde sunulduğunda güven inşa edilir. İkincisi, sakinlerin güvenine sahip olan yerel yönetimler, vatandaş katılımı için fırsatlar yaratır ve uygun bir şeffaflıkla faaliyet gösterir (Nalbandian, 1999, s. 192). Üçüncüsü, yerel değerleri yansıtan ve sakinleri reform sürecine dâhil eden evrimsel değişikliklerin ürünü olan yerel yönetimlerin de desteklenmesi daha olasıdır (Sharpe, 2006, s. 161). Bu faktörlerin her biri mevcut olduğunda ortaya çıkan güven, siyasi istikrara ve sivil toplumun varlığına katkıda bulunur (Knack, 2002, s. 775). Yerel yönetime güven eksikliği, siyasi huzursuzluklara ve çatışmalara yol açabilir.

Yerel yönetimler bakış açısından ise; sivil toplumun, yerel yönetim-sivil toplum ayrımında, bu ayrımı azaltan bir aracı konumunda olduğu söylenebilir. Yerel yönetimler, bir yönüyle “sivil toplum” kuruluşlarına benzerken, diğer yönüyle de devlet aygıtı içinde yönetimin bir parçasını oluşturmaktadırlar (Kaypak, 2012, s. 35). Yerel yönetime katılımın yönetişimi nasıl iyileştirebileceği ve vatandaşların yenilenmesine yol açabileceği konusundaki ilginin artmasına rağmen, katılımın gerçek etkisi ile ilgili sorular devam etmektedir. Katılımcı kurumlar 1990'ların başından beri hızla genişlemiştir. Katılımcı kurumlar, vatandaşların ve kamu görevlilerinin, politika tasarlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmek için iş birliği yaptıkları yerlerdir. Bu kurumların teorik faydaları çoktur ve vatandaş öğrenmesini, vatandaşların ihtiyaçlarının devlet bilincini ve nihayetinde sorumlu bir yönetişimi içerir. Seçimlerde ara sıra oy kullanmanın ötesinde, kamu görevlileri ve sivil toplum örgütleri üyeleri, vatandaşları düzenli olarak yerel politika oluşturma süreçlerine doğrudan dahil etmenin ve 'birlikte yönetmenin' vatandaşların seslerini yükselteceğini, hesap verebilirliği artıracığını ve devlet performansını özellikle marjinal topluluklar için artıracığını savunmaktadır. Bu kapsamda, örneğin Maureen Donaghy'nin Sivil Toplum ve Katılımcı Yönetişim adlı eseri, bir katılımcı kuruluş türü olarak konut politikası konseylerinin Brezilya genelinde düşük gelirli sakinlere fayda sağlayan politikaları ne ölçüde desteklediğini araştırmaktadır. Çok az sayıda çalışma bu kurumları zaman içinde sistematik olarak

değerlendirmekte ve daha az sayıda insan hala mevcut veri setlerini kullanarak bunu yapmaktadır. Bu adımı atmak, Donaghy'nin dünya genelinde konut politikasının tasarlanma, uygulama, izlenme ve değerlendirilme şeklini geliştirmek için değerli, eyleme geçirilebilir kanıtlar sunmasını sağlamıştır. Üstelik araştırması ayrıca genel olarak yönetişimin etkinliğini çevreleyen daha geniş sorulara değinmiştir (Touchton, 2017, s. 165).

Katılım ve geleneksel politik çatı, yerel yönetimlerin devlet içindeki yerini belirler. Yerel yönetim politik geleneğin bir parçasıdır. Ancak, özerk yönetime ulaşmadan ziyade kamu hizmetlerini yerine getirmenin bir yoludur (Oktay & Pekçüçükşen, 2009, s. 173). Yerel yönetişime aktif katılım yollarından biri de Belediye Meclisine katılımdır. Ampirik kanıtlar, son üç yılda vatandaşları yerel yönetişime katılmaya teşvik etmenin en popüler yolunun, ajitasyon argümanlarının kullanılması olduğunu göstermektedir. Ancak yerel yönetimler, hangi vatandaş gruplarının niçin ve nasıl etkin olmadığını belirlemektedir (Butkevičien vd., 2010, s. 38).

3. YEREL YÖNETİŞİMİN VATANDAŞ KATILIMIYLA İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Halkı hükümetin karar alma sürecine dahil etmek, demokratik bir toplumda önemli bir değer ve önceliktir. Vatandaş katılımı, vatandaşların bütçe kararları, bütçe öncelikleri gibi politikaların uygulanması, hükümet programlarının toplumun genelinin duyduğu ihtiyaçlara yönelik kalkınma projelerini içermesi, hizmet düzeyinin kalitesinin tespiti, toplumsal destek ve toplumdaki bağlılık duygusunu teşvik etmek gibi açılardan son derece önemlidir (Waheduzzaman & Alam, 2015, s. 265). Hükümet, vatandaşların yerel yönetişime katılımını teşvik etmede aktif rol oynayabilir, ancak vatandaşların kendilerine ilgi ve motivasyonları bu süreçte anahtar faktördür (Butkevičien vd., 2010, s. 39). Yönetime katılmada yeni bir alternatif olarak önerilen yerel yönetişim, vatandaşların katılımının artırılması, temsil dışındaki grupları yönetime dâhil etme tekniği olarak da kullanılmaktadır (Kesgin, 2016, s. 91). STK üyeleri de vatandaşların yerel yönetişime katılımının çok büyük olduğunu söyleyerek aynı görüşü paylaşmaktadır. Yönetişim, vatandaşların kendileri için önemlidir, çünkü dahil olmak, kararları etkilemek ve gerçek demokrasi yaratmak kendi çıkarlarına bir süreçtir. Ortaklık, iki tarafın da ilgilenmesi durumunda başarılı olur (Butkevičien vd., 2010, s. 39).

Vatandaşlar ve yerel yönetimler, sosyal, ekonomik ve toplumsal kalkınma sorunlarına ayak uydurmak için yeni yöntemler ve çözüm yolları geliştirmektedirler. Şüphesiz ki STK'ların sayısındaki artış, yerel hizmetlerin daha etkin olmasına ve katılımcı kalkınma üzerinde olumlu ve kayda değer bir etkiye sahiptir.

Bir başka tartışma alanı, seçilmiş yerel yönetimler ve karar alma süreçleriyle vatandaş katılımının daha doğrudan biçimleri arasındaki ilişki ile ilgilidir. Geleneksel temsili yerel yönetim modelinde, periyodik seçimler genellikle yurttaş katılımı ve hesap verebilirliğin yegâne mekanizması olarak görülür ve seçilmiş meclis üyeleri kapalı kapılar ardında kararlar alır. Böyle bir model yaygın olarak yetersiz görülmektedir. Seçimler, yerel hesap verebilirliği sağlamak ve vatandaşların belirli yerel politika seçenekleri hakkındaki görüşlerini toplamak için genel bir mekanizmadır. Yerel seçimlere genellikle kişilikler, etnik bağlılıklar ve kayırmacı ilişkiler hâkimdir ve nüfusun önemli bir bölümünü etkili bir şekilde dışlayabilir. Politika alternatifleri hakkında genellikle çok az açıklama veya bilgi vardır ve iktidardakilerin gerçek performansı hakkındaki bilgilere çok az erişim bulunur (Devas & Delay, 2006, s. 681).

Yerel seçimlerin, karar alma sürecine daha doğrudan vatandaş katılımı fırsatlarıyla ve kaynakların mevcudiyeti ve kullanımı hakkında daha fazla bilgi ile tamamlanması gerektiği yaygın olarak kabul edilmektedir. Yerel meselelerle ilgili tartışmalara katılanların hesap verebilirlik talep etme olasılığı daha yüksek olduğundan, bu aynı zamanda hesap verebilirliğin oluşturulmasına da yardımcı olabilir. Bunun da ötesinde, yerel yönetimlerle sadece elit çıkarlar adına değil, yoksullar adına da etkin bir şekilde ilişki kurabilen bir sivil toplumun ortaya çıkmasını gerektirir. Pek çok ülkede temsili demokratik sistemlerin yetersizliği, uluslararası ajansları (iki taraflı bağışçılar, uluslararası STK'lar) hükümete karşı ağırlık olarak sivil toplum kuruluşlarının gelişimini desteklemeye yöneltmiştir. Ancak, daha doğrudan katılım biçimleri sorunsuz değildir. Daha temsili veya eşitlikçi bir sonuç üretmekten çok, katılımcı süreçlere, daha güçsüz grupları dışlayacak şekilde, seçilmemiş ve hesap verilemeyen gruplar hâkim olabilir. Bu nedenle, yerel düzeydeki karar alma süreçleri, nihai sorumluluk demokratik olarak seçilmiş olanlara ait olacak şekilde, denge ve kapsayıcılığı sağlamak için dikkatlice tasarlanmalıdır (Devas & Delay, 2006, s. 682).

3.1. Vatandaşların Yerel Yönetime Katılımının Amaçları

Vatandaşların siyasi sürece katılımı, demokrasinin önemli bir parçasıdır. Yerel yönetime vatandaş katılımını artırmak için taktikler ve stratejiler tüm dünyada görülmektedir. Yerel yönetime vatandaş katılımı, vatandaşların güvensizlik düzeyini azaltmak ve vatandaşları hükümet faaliyetleri hakkında eğitmek için etkili bir yöntem olarak savunulmaktadır (Maureen vd., 2011, s. 131). Vatandaş Katılımı, vatandaşların bütçe kararları, bütçe öncelikleri gibi politikaların uygulanması, hükümet programlarının topluma duyulan ihtiyaca yönelik gelişim projelerinin kabul edilebilirliği, hizmet seviyesi veya hizmet sunumunun tespiti, destek ve Toplumdaki bağlılık duygusunu teşvik etmektir (Yang & Pandey, 2011, s. 887). Vatandaş katılımı, halkla iyi bir ilişki, daha iyi hizmet kalitesi ve daha iyi karar alma sağlamak için gerekli olarak nitelendirilmiştir; bu da politika, bütçe ve taahhütte bir değişiklik gerektirir:

- Halkın katılımını harekete geçirmek
- Halkın bilgisini arttırmak
- Yerel yönetimlere duyulan güveni arttırmak
- Karar verme sürecini etkilemek
- Kamu değerlerini karara bağlamak
- karar kalitesini iyileştirmek

Vatandaş katılımı, demokratik karar alma ve şeffaflık ve hesap verebilirliğin sağlanması için kritik önem taşıdığından, bu sonuçlara ulaşmak için yukarıda belirtilen faktörlerin planlı bir şekilde ele alınması gerekir. Liderlik eğitimi, seçilen temsilciler arasında zihniyetleri değiştirmek ve olumlu tutum ve beceriler geliştirmek için önemlidir. Ayrıca, kendiliğinden katılımı teşvik etmek için farkındalık oluşturmak ve yerel yönetime yönelik yönelim değiştirmek yoluyla vatandaşların kapasitesi artırılabilir. Son olarak, kaynakların uygun şekilde tahsis edilmesi ve kullanılması da katılımcı mekanizmaların başarılı bir şekilde uygulanması için çok önemlidir.

Vatandaş katılımı veya doğrudan iyi yönetim, kamu görevlilerini ve siyasi liderleri halka karşı sorumlu hale getirerek kamu kaynak yönetimini iyileştirmek ve yolsuzluğu azaltmak için önemlidir (Charlick, 2001, s. 152). Vatandaşların süreçlere katılımı için hükümet bilgilerinin şeffaflığının sağlanması ve üyelerin endişelerinin giderilmesi gereklidir. Zayıf ve

güçsüzleri karar alma süreçlerinden dışlamak bir yoksulluk sebebidir. Çünkü onların hakları en baştan reddedilmekte ve eşit olmayan güç ilişkileri yaratılmaktadır.

Vatandaş katılımı, yerel kalkınmaya ve yönetişime rehberlik eden bir mekanizmadır. Bilgi sağlamak dâhil olmak üzere vatandaşları yönetim sürecine dâhil etmenin en etkili yollarından biri vatandaşların karar alma, uygulama veya değerlendirmede yer almasını sağlamak ve faydaları paylaşmaktır. Vatandaşları yerel yönetime dâhil etmenin değeri birçok bilim insanı tarafından tartışılmaktadır (Yang & Pandey, 2011, s. 885). Siyasi katılımın temelinde yatan ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim de dâhil olmak üzere medeni ve siyasi haklar, başlı başına insan haklarıdır. Vatandaş katılımı güven, inanç ve bütünlük gerektirir. Yani, katılımcılara güven, katılımın bir fark yaratabileceğine dair inanç ve sosyal olarak dâhil olma hissi bu açıdan önem kazanmaktadır. Yerel yönetime vatandaşların güçlü katılımını sağlamak için, yerel siyasi konularda vatandaşları anlamak ve pratikler geliştirmek gerekir. Yerel kurumlar vatandaşların katılımını kolaylaştırmaya hazırlanırken, kendilerine güven duymaları ve nerede ve nasıl katılacaklarını bilmeleri gerekir. Vatandaşları yerel yönetişime dâhil etmek, hesap verebilirliği ve yerel yönetimlerin sorunları çözme becerilerini geliştirir, daha kapsayıcı ve uyumlu topluluklar oluşturur ve topluluklar tarafından yapılan girişimlerin sayısını ve kalitesini artırır (Charlick, 2001, s. 153).

Yerel bir gündem geliştirirken vatandaşlık haklarını, demokratikleşmeyi, çoğulculuğu ve azınlık haklarını dikkate almak önemlidir. Halk ve sivil aktörler arasındaki etkileşimi teşvik etmek yerel düzeyde, bilginin yerel paydaşlara ulaşmasına izin vererek, onlara dâhil olan aktörler ve ilişkiler hakkında bütünsel bir bakış açısı sağlar ve yerel aktörlerin yerel ortamlarına katılım için izleyecekleri stratejik yollar hakkında daha bilinçli kararlar almalarına yardımcı olur.

Yerel alanlardaki deneyimlere hükümetle kurulan ilişkilerde başvurmak, özellikle vatandaşların haklarını kullanmadıkları bağlamlarda zordur. Bir katılımcı, sivil toplum kuruluşlarını güçlendirmek için karar vericilerin, katılım becerileri, yeterlilikleri, mekanizmaları ve metodolojileri konusunda eğitilmiş vatandaşların aktif katılımı için uygun bir ortam yaratma konusunda etkilenmeleri gerektiği sonucuna varmıştır (Lombard, 2013, 138).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Demokratik kurumlar, hükümet görevlilerinin vatandaşların ihtiyaçlarına karşı hesap verebilirliğini teşvik etmelidir. Sivil toplum, yolsuzluğun ortaya çıkarılmasında ve düşük gelirliliğin ihtiyaçlarının yetkililere iletilmesinde rol oynar. Çünkü kalkınma söyleminde sivil toplum örgütleri, katılımcı yerel yönetişimi sağlamak için bütüncül ve yeni yollar sağladıkları için büyük bir öneme sahiptir.

Bir demokraside sivil toplum sektörünün rolü, sorunlu alanları netleştirmek ve reformlarla ele alınacak konuları belirlemektir. Yurttaşların, vatandaşların ihtiyaçlarını dile getirir ve bu ihtiyaçları karşılamak için proaktif olarak iş çözümleri oluşturur. Bu süreçte edindikleri uzmanlığa güvenerek yeni politikalar geliştirir ve sistem iyileştirmelerini teşvik ederler. Dahası, bu iyileştirmelerin gerçekleştirilmesine yardımcı olmak için politika savunuculuğu yaparlar. Vatandaş katılımı üretim birimleri kurularak ve sürdürülerek, vatandaş faaliyetleri sivil toplum sektörünü genişletir.

Son dönemlerde, yerel yönetim kalkınma tartışmalarında en önemli konulardan biri olarak ortaya çıkmıştır. STK'lar ve uluslararası kuruluşlar son zamanlarda bu konuya

odaklanmak için kendilerini stratejik bir konuma yerleştirmişlerdir. Yerel yönetimler, yerel hükümet kurumlarını ve yerel toplumu, rolleri ve sorumlulukları anlamak ve duyarlı ve katılımcı yönetişime yönelik etkili bir şekilde hareket etmek için kapasitelerini arttırmaktadır.

Bununla birlikte, önerilen ortaklık modellerini özetlerken, bunların sivil toplum girişimi veya sivil toplum ile hükümet arasındaki etkileşime odaklandıkları fark edilebilir. Öte yandan, deneysel kanıtlar yerel yönetimin ortaklığın faydasını kabul ettiğini ve çoğu durumda iş birliğine istekli olduğunu varsaymaktadır.

Sosyal hizmetler yerel yönetimlerin ve STK'ların birlikte çalışabilecekleri hizmet alanı olmaya devam etmektedir. İhtiyaç sahibi nüfusa hizmet sunmak, kalkınmanın esaslarından biridir; ancak sonuçların daha kapsamlı bir yaklaşımını ve sürdürülebilirliğini sağlamak için yerel yönetimler ve STK'lar başka alanlarda da çalışmalıdır. Kalkınma ajansları, iki tarafın birlikte çalışmasına, sadece iş birliği için para sağlayarak değil, ilk önce kendi başarısızlık toleranslarını artırarak, ikincisi de işbirlikçilerin örgütsel kapasitelerine yatırım yaparak sağlayabilir. Başka bir deyişle, yerel yönetimlere ve STK'lara birlikte çalışabilecekleri alan ve araçları vermek gerekir. O zaman muhtemelen, STK'lar ve yerel yönetimler birlikte çalışmayı keşfetmeye teşvik edilebilir. Başlangıçta muhtemelen başarısız olacaklardır; ancak sonrasında başarısızlıklarından dersler çıkararak, nasıl ve ne zaman başarılı iş birliği yapacaklarını öğrenirler (<http://www.decentralization.net/2018/06/relations-between-ngos-and-local-governments/>).

Sivil toplum faaliyetlerinin çoğu yerel olarak ve tabanda gerçekleşir. Yerellik sivil toplumun yalnızca faaliyetlerini değil, özünü de karakterize eder. Sivil toplumun genel olarak etik ve dayanışma boyutunu içerdiği görülmektedir, ancak sivil toplumun önemi fazla vurgulanmamalıdır. Herhangi bir insan faaliyetinde olduğu gibi sivil toplumda da sorunlar vardır. Bununla birlikte, başlangıç noktası bireyler arası eşitliktir ve amaç kamu yararadır.

KAYNAKÇA

- Butkevičienė, E., Vaidelytė, E. & Šnapštienė, R. (2010). Role of civil society organizations in local governance: theoretical approaches and empirical challenges in Lithuania. *Viešoji Politika Ir Administravimas Public Policy and Administration*, 33, 35-44.
- Charlick, B. R. (2001). Popular participation and local government reform. *Public Administration and Development*, 21(2), 149–157.
- Devas N. & Delay S. (2006). Local democracy and the challenges of decentralising the state: An international perspective, *Local Government Studies*, 32(5), 677-695.
- <http://www.decentralization.net/2018/06/relations-between-ngos-and-local-governments/>, Erişim: 10/10/2020.
- <https://www.grin.com/document/136645>, Erişim: 12/10/2020.
- Jun, J. (1999). Enhancing local governance and civil society in the new millennium, *Administrative Theory & Praxis*, 21(4), 461-467.
- Kaypak Ş. (2012). Devletten yerel yönetime değişim sürecinde sivil toplumun yeni yüzü, *BEU SBE Dergisi*, 1(1), 34-57.
- Kesgin B. (2016). Sosyal belediyecilik uygulamalarında sivil toplum ortaklığı, *Strategic Public Management Journal (SPMJ)*, 4, 83-94.

- Kim, S., & Lee, J. (2012). E-participation, transparency, and trust in local government. *Public Administration Review*, 72(6), 819–828.
- Knack, S. (2002). Social capital and the quality of government: Evidence from the states. *American Journal of Political Science*, 46(4): 772–785.
- Krishna, A. (2003). Partnerships between local governments and community-based organisations: exploring the scope for synergy, *Public Administration and Development*, 23(4), 361-371.
- Lewis D. (2014). *Non-Governmental organizations, management and development*. UK: Routledge.
- Lombard, M. (2013). Citizen participation in urban governance in the context of democratization: Evidence from low-income neighborhoods in Mexico. *International Journal of Urban and Regional Research*, 37(5), 135–150.
- Malena C. (2010). Good Governance and Civil Society. Anheier H.K., Toepler S. (ed) *International Encyclopedia of Civil Society*. Springer, New York, NY.
- Nalbandian, J. (1999). Facilitating community, enabling democracy: New roles for local government managers. *Public Administration Review*, 59(3), 187–197.
- Oktay E. & Pekküçükşen Ş. (2009). Yerel yönetimlerin demokratikleşmesinin bir aracı olarak sivil toplum kuruluşları -Türkiye için kısa bir değerlendirme- *KMU İİBF Dergisi*, 11(16), 172-186.
- Rosilawati, Y., Rafique, Z., Nikku B. R. & Shahid H. (2018). Civil society organizations and participatory local governance in Pakistan: An exploratory study, *Social Work Policy*, 12(3), 158-168.
- Rowland, N., & Smith, C. (2014), *Rebuilding state-society relations in post-war states: assessing a theory of change approach to local governance reform in timor-leste, justice and security research programme*, London School of Economics and Political Science, London, UK.
- Salamon, L. M. Anheier, H.K. (1997), *Defining the nonprofit sector. A cross-national analysis*. Glagow: Bell & Bain Ltd
- Salamon, L. M., Sokolowski, S. W. & List, R. (1999). *Global Civil Society*. Center for Civil Society Studies Institute for Policy Studies, The Johns Hopkins University Baltimore, MD.
- Sariipek, D. B. (2017) “Hak temelli” sosyal politikadan “hayırseverlik temelli” sosyal politikaya geçişte sivil toplum örgütlerinin rolü, *İnsan ve İnsan*, 4(11), 81-99.
- Sharpe, L. J. (2006), Theories and values of local government. *Political Studies*, 18(2): 153–174.
- Şahin Ö. & Akboğa S. (2019), Türkiye’de devlet-sivil toplum kuruluşları ilişkisi ve sivil toplum kuruluşlarına katılım, *Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 405-427.
- Şenkal A, (2003), Sosyal politikanın dönüşümü ve sivil toplum örgütleri, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 45, 97-126.

- Touchton, M. (2017). A Review of “Civil society and participatory governance: municipal councils and social housing programmes in Brazil”, *International Journal of Housing Policy*, 17(1), 164-167.
- Veltmeyer H. (2008). Civil society and local development, *Interações (Campo Grande)*, 9(2), 229-243.
- Waheduzzaman, W & Alam, Q. (2015). Democratic Culture and Participatory local governance in Bangladesh. *Local Government Studies*, 41(2), 260–279.
- Yang, K. & Pandey, S.K. (2011) Further dissecting the black box of citizen participation: When does citizen involvement lead to good outcomes? *Public Administration Review*, 71(6), 880–892.